

Turist Rehberliği Programlarına Yerleşen Adayların Üniversite Sınavı Başarı İstatistikleri Üzerine Betimsel Bir Analiz (2021)

A Descriptive Analysis on the University Exam Success Statistics of Applicants Placed in Tour Guiding Programmes (2021)

Nazım ÇOKIŞLER

ÖZ

Bu araştırma 2021 Yükseköğretim Kurumları Sınavında (YKS) turist rehberliği programlarına yerleşen adayların başarı istatistiklerine ait YÖK Atlas verileri üzerine bir değerlendirme yapma amacındadır. Bu amaçla lisans ve önlisans birimlerine yerleşen adayların başarı istatistikleri tek bir durum olarak ele alınmış ve araştırma durum analizi yaklaşımlarından bütüncül tek durum deseninde yürütülmüştür. Çalışmada örnekleme gidilmeyerek, turist rehberliği eğitimi veren ve ilk yerleştirme sonuçlarına göre öğrenci alan 50 lisans ve 51 önlisans olmak üzere toplam 101 birim araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri YÖK Atlas veri tabanından doküman analizi tekniği ile toplanmış ve betimsel analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, Temel Yeterlilik Testi puanları açısından önlisans ve lisans birimlerine yerleşen adaylar arasında kayda değer bir fark olmadığı, adayların YKS başarılarının düşük ancak Türkiye ortalamasına yakın olduğu ve en başarılı öğrencilerin vakıf üniversitelerinin tam burslu birimlerini tercih ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Başarı istatistikleri, Turist rehberliği eğitimi, YÖK Atlas veri tabanı, Yükseköğretim kurumları sınavı

ABSTRACT

The purpose of this study is to present an evaluation of the CoHE Atlas data on the success statistics of applicants who were placed in tour guiding programmes following the 2021 Examination for Higher Education Institutions (YKS). To that end, the success statistics of applicants placed in undergraduate and associate-degree programmes were treated as a single case; of the case analysis approaches, the holistic single-case study design was chosen to conduct the research. Instead of sampling, a total of 101 units, 50 undergraduate- and 51 associate-degree-level, that provide tour-guide training, and that received students according to the first placement results were included in the study. The data for the research were collected from the CoHE Atlas database through document analysis, and were analysed using the descriptive analysis methods. The study has revealed that no considerable disparity occurred between the applicants who were placed in associate-degree programmes and those placed in undergraduate programmes in terms of the Basic Proficiency Test scores, that the applicants' level of success at YKS was low but close to Turkey's nationwide average, and that the most successful students preferred units of foundation universities with full scholarship.

Keywords: CoHE Atlas database, Examination for higher education institutions, Success statistics, Tour-guide training

Çokışler N., (2022). Turist rehberliği programlarına yerleşen adayların üniversite sınavı başarı istatistikleri üzerine betimsel bir analiz (2021). *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/ Journal of Higher Education and Science*, 12(3), 621-632. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1160473>

Nazım Çokışler (✉)

ORCID ID: 0000-0003-3273-7472

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, İzmir, Türkiye
Izmir Katip Celebi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Izmir, Turkey
cokisler@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received : 10.08.2022

Kabul Tarihi/Accepted : 14.12.2022

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

GİRİŞ

Yükseköğretim tüm dünyada 1950'lerden itibaren büyük bir değişim ve nicel artış içerisine girmiş, II. Dünya Savaşı sonrasında nitelikli işgücüne duyulan ihtiyacın artması ve yükseköğretimin bir ayrıcalık değil, gereklilik olarak görülmeye başlanmasına paralel olarak kitlesel bir hâl almıştır. Yükseköğretimin kitleselleşme süreci, 1970'lerden itibaren üniversitelerin toplumdaki ayrıcalıklı konumu kaybederek "kamu yararı yerine toplumsal yaşamın ekonomikleştirilmesi" ekseninde faaliyet göstermeye başlamasına ve ticari bir karakter kazanmasına neden olmuştur (Dinçer, Kaderoğlu-Bulut ve Çomu, 2021, s. 195-196). Türkiye'nin yükseköğretim politikaları da küresel eğilimlere benzer bir seyir izlemiş, 1950'lerden itibaren hızlı bir genişleme süreci yaşanmış ve 1971-1978, 1992 ve 2006-2008 olmak üzere üç dönemde üniversite sayısından büyük artışlar görülmüştür. Bu sürecin bir sonucu olarak 1990'lardan itibaren hızı artan oranda yeni üniversiteler açılmıştır.

Yükseköğretim bir yandan kitlesel hâl alırken, diğer yandan gelişen teknoloji ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlarla birlikte *uzaktan öğretim, ikinci öğretim, açık öğretim* gibi yeni türlerle gelişmiş ve değişmiştir. Türkiye'nin yükseköğretim sistemi de bu genel hatlara uygun olarak, özellikle son 30 yıldır hızlı bir değişim içindedir. Üniversite sayısındaki artış, çok sayıda farklı sorunun yanında kontenjan ve öğrenci kalitesi sorunlarını da beraberinde getirmiş, bu sorunlar tüm programlarda olduğu gibi turizm bölüm ve programlarında da hissedilmeye başlanmış (Tütüncü, 2022), "kontenjan fazlalığı, turizm fakültelerinin özellikle tercih edilmesinin önünü kesmiş ve turizm fakülteleri diğer fakülteleri kazanamayan öğrencilerin alternatifleri hâline gelmeye başlamıştır" (Keleş, 2018, s. 12).

Türkiye'de turist rehberliği eğitimi de bu süreçten etkilenmiş ve 1990'da mevcut 29 üniversitenin birinde önlisans seviyesinde ve toplam 40 kontenjanla başlamış olan üniversite düzeyindeki rehberlik eğitimi, zaman içinde hızlı bir nicel artış göstermiş ve çeşitlenmiştir. Günümüzde rehberlik eğitimi; farklı üniversite ve kurum türlerinde, farklı öğretim seviyelerinde, farklı öğretim türlerinde ve farklı dillerde verilmektedir.

Nicel ve nitel bu hızlı değişimi mümkün kılan değişimlerden biri olan dijitalleşme sayesinde yeni veri tabanları ortaya çıkmış ve araştırmacıların kullanımına açılmıştır. Bu veri tabanlarından biri Türkiye'de üniversite sınavına giren öğrencilere dair çeşitli istatistik bilgileri sunan YÖK Atlas veri tabanıdır. YÖK Atlas'ın üniversite sınavına giren öğrenciler hakkında detaylı verileri sunmaya başlaması ile birlikte, öğrencilerin başarı ve tercih istatistiklerini ortaya koymayı hedefleyen araştırmalar alanyazında görülmeye başlamıştır. Siyaset ve kamu yönetimi (Kiriş ve Gül, 2017), tarih (Aktaş ve Aktaş, 2018), İngilizce öğretmenliği (Asmalı, 2020), coğrafya öğretmenliği (Yılmaz ve Çiftçi, 2021), gastronomi ve mutfak sanatları bölümleri (Şimşek, Solmaz ve Güleç, 2020), turizm lisans bölümlerinin kontenjanları (Tütüncü, 2022) ve turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin başarı durumları (Keleş, 2018) aynı veri tabanı kullanılarak incelenmiştir. Turist rehberliği eğitimi yönelik bir araştırma ise tespit edilememiştir. Mevcut araştırma bu boşluğu doldurarak, turist rehberliği eğitimi veren lisans ve önlisans programlarına yer-

leşen öğrencilerin başarı profillerini ortaya koymayı ve farklı eğitim seviyelerini birbirleri ile kıyaslamayı amaçlamaktadır. Bu yüzden "Önlisans ve lisans seviyesinde turist rehberliği eğitimi veren programlara 2021 yılında yerleşen öğrencilerin TYT ve YDT başarı istatistiklerinin dağılımı nasıldır?" sorusuna cevap üretebilmek amaçlanmış ve aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır:

2021 Tercih Kılavuzunda önlisans ve lisans seviyesinde rehberlik eğitimi veren birimlerin; Üniversite Türü, Öğretim Süresi, Kurum Türü, Öğretim Türü, Ücret Durumu ve Eğitim Dili dağılımları nasıldır?

Önlisans ve lisans programlarına yerleşen adayların TYT Türkçe, Matematik, Sosyal ve Fen testlerine ait ortalamaları ile Başarı Puanı ve Başarı Sırası istatistiklerinin birimlere göre dağılımı nasıldır?

Önlisans bölümlerine yerleşen adayların TYT Yerleşme Puanı ve Yerleşme Sırası istatistiklerinin birimlere göre dağılımı nasıldır?

Lisans bölümlerine yerleşen adayların YDT net ortalamaları ile Yerleşme Puanı ve Yerleşme Sırası istatistiklerinin birimlere göre dağılımı nasıldır?

Bu soruların cevabı iki açıdan alana katkı sağlayacaktır. İlk olarak önlisans ve lisans birimlerine yerleşen öğrenciler arasındaki akademik başarı farkı ortaya konabilecek, ikinci olarak üniversite sınavından daha yüksek puan alan öğrencilerin hangi birimleri tercih ettiği görülebilecek, böylelikle, turist rehberliği eğitiminin mevcut durumu hakkında somut verilere dayalı bir tespit bulunmak mümkün hâle gelecektir. Turist rehberliği eğitimi hakkında alanyazında tartışılan sorunların tespiti ve çözümü için öncelikle, mevcut durumun analiz edilmesi gereklidir. Söz konusu eğitimin; kaç birimde, hangi seviyelerde, hangi akademik başarı düzeyindeki kaç öğrenciye yönelik olarak yürütüldüğünün bilinmesi, alanyazında tartışılacak sorunların asıl nedenlerini anlamaya yardımcı olabilecektir. Araştırmanın sonuçları, YÖK'ün her ile üniversite açma politikasının öğrencilerin başarı oranlarına etkisini turist rehberliği bölümleri özelinde ortaya koyma potansiyeline sahiptir. Diğer bölümleri de kapsayacak araştırmalarla, yükseköğretim arzını artırma politikasının sonuçları daha net değerlendirilebilir. Turist rehberliği bölümlerini tercih eden öğrencilerin akademik seviyeleri hakkında bilgi sahibi olmak, güncel hâle getirilmesi gereği vurgulanan müfredatların şekillendirilmesi sürecinde de bölümler için yol gösterici olabilecektir.

Araştırmanın bir diğer katkısı, iki ve dört yıllık programlara yerleşen öğrencilerin TYT sonuçlarının birbirleri ile kıyaslanmasına dayalı bir yaklaşımın ilk defa benimsenmesi ve bu amaca uygun bir yöntemin kullanılmasıdır. Çalışmada kullanılan yöntem, turist rehberliği bölümlerine benzer şekilde hem önlisans hem de lisans eğitimi sunan (örn. Bankacılık ve Sigortacılık, Bitki Koruma, Biyokimya, Çocuk Gelişimi, Gıda Teknolojisi, Grafik Tasarım, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, İlahiyat, İnsan Kaynakları Yönetimi, İslami İlimler, İş Sağlığı ve Güvenliği, Maliye, Medya ve İletişim, Moda Tasarımı, Pazarlama, Reklamcılık, Sosyal Hizmetler, Tapu ve Kadastro, Tarla Bitkileri, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Yerel Yönetimler) çeşitli programlara uygulanabilir.

Böylece iki ve dört yıllık okulları kazanan öğrenciler arasındaki başarı farkları daha net ortaya konabilir.

Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitimi

Türkiye’de turist rehberliği mesleğine yönelik ilk iki yasal düzenleme 1890 ve 1925 yıllarına uzanmaktadır. 2012’de çıkarılan 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile rehberlik mesleği yasal güvenceye kavuşturulmuş ve turist rehberi olabilmek için: a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, b) 18 yaşını doldurmuş olmak, c) Üniversitelerin turist rehberliği bölümlerinin önlisans, lisans veya yüksek lisans programlarından birini ya da meslek birlikleri tarafından düzenlenen sertifikalı programını başarıyla tamamlamak, d) Bir yabancı dili iyi şekilde bildiğini ispat edecek bir belgeye sahip olmak, e) Uygulama gezisine katılmak ve gezi sonunda yapılacak sınavda başarılı olmak şartları getirilmiştir (Turist Rehberliği Meslek Kanunu, Md.2).

Önlisans seviyesinde ilk rehberlik programları 1990’lı yılların başında; ilk lisans bölümleri yüksekokul bünyesinde 1998’de ve turizm fakültelerinde 2009’da; ilk yüksek lisans programı 2015’te ve doktora programı 2021’de açılmıştır (Çokışler, 2022).

YKS Hakkında Genel Bilgiler

Türkiye’de üniversite sınav sisteminin mevcut adı Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS)’dir. YKS; Temel Yeterlilik Testi (TYT), Alan Yeterlilik Testi (AYT) ve Yabancı Dil Testi (YDT) olmak üzere üç farklı testten oluşmaktadır. Önlisans ve özel yetenek gerektiren programlara yerleşmek için TYT, lisans bölümlerine girmek için AYT ve dil puanıyla öğrenci kabul eden lisans bölümleri için YDT puanları esas alınmaktadır. TYT sınavında; 40 Türkçe, 40 Matematik, 20 Sosyal Bilimler ve 20 Fen Bilimleri sorusu bulunur. Türkçe ve Matematik soruları %33, Fen ve Sosyal Bilimler soruları %17 ağırlığa sahiptir. (ÖSYM, 2022, s. 47-48).

Önlisans programlarına yerleşmek için TYT puanı esas alınırken lisans programlarına yerleşebilmek için AYT puanı esas alınmaktadır. TYT’den alınan puan AYT puanına % 40 oranında etki eder. AYT; 40 Türkçe, 40 Matematik, 40 Sosyal ve 40 Fen Bilimleri olmak üzere 160 sorudan oluşur ve ağırlıklarına göre; *sayısal, sözel ve eşit ağırlık* olmak üzere üç puan türü hesaplanır. Dil puanıyla öğrenci alan bölümleri tercih edebilmek için ise Almanca, Arapça, Fransızca, İngilizce ve Rusça dillerinin birinden 80 soruluk YDT’ye girmek ve bu sınavdan alınacak Dil puanına sahip olmak gerekmektedir.

Girilen sınavlardan elde edilen net sayısına bağlı olarak bir ham puan ortaya çıkar ve bu ham puana Ortaöğretim Başarı Puanı (OBP) ile varsa ek puanlar eklenerek öğrencilerin *yerleşme puanı* hesaplanır. Adayların hangi tercihlerine yerleşecekleri bu puan üzerinden belirlenir. Lisans bölümlerine yerleşen adayların OBP ve ek puanları AYT (ya da YDT) sınavı sonuçlarına, önlisans programlarına yerleşen adayların ise TYT puanlarına eklenmektedir. İki yıllık Turist Rehberliği programları TYT puanına, dört yıllık Turizm Rehberliği bölümleri YDT puanına ve dört yıllık Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği (SİTR) bölümleri ise AYT eşit ağırlık puan türüne göre öğrenci kabul etmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmada YÖK Atlas veri tabanının 2021-YKS sonuçla-

rına göre turist rehberliği eğitimi veren birimlere yerleşen adaylara ilişkin sunduğu veriler doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Tarama modelinde ve betimsel amaçlı olarak planlanan araştırmada, nitel paradigmaya bağlı *durum analizi* yaklaşımı benimsenmiş, araştırma *bütüncül tek durum deseni*nde yürütülmüştür. Bütüncül tek durum desenlerinde; bir birey, bir kurum, bir program, bir okul gibi tek bir analiz biriminin bütüncül olarak ele alınması söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 290). Araştırmada, 2021 yılı YKS sonuçlarına göre turist rehberliği eğitimi veren önlisans ve lisans birimlerine yerleşen adaylara ait veriler bir *durum* olarak ele alınmış, verilerin bütüncül olarak analizi amaçlandığı için bu yaklaşım tercih edilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu araştırma, 2021-YKS sonuçlarına göre iki ve dört yıllık turist rehberliği programlarına yerleşen adayların başarı durumlarını analiz etmeyi ve farklı birim türlerine yerleşen öğrencilerin başarı istatistiklerini kendi içlerinde ve birbirleriyle kıyaslamayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma, 2021-YKS sonuçlarına göre öğrenci kabul eden turist rehberliği bölümleri ile sınırlı tutulmuştur. İlk olarak iki ve dört yıllık okulların belirlenmesi amacıyla YÖK Atlas veri tabanında; lisans bölümleri için “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği”, “Turizm Rehberliği (Fakülte)”, “Turizm Rehberliği (Yükseköğretim)” ve önlisans programları için “Turist Rehberliği” seçenekleri ile 1-15 Temmuz 2022 tarihleri arasında tarama yapılmıştır. Taramada ilk yerleştirme sonuçlarına göre öğrenci kabul eden 50 lisans ve 51 önlisans olmak üzere toplam 101 birim tespit edilmiş ve tümü analize dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Hazırlanması

İkinci aşamada, lisans ve önlisans birimlerine ilişkin olarak; TYT Türkçe, Matematik, Sosyal, Fen alanlarına ait net ortalamaları, TYT başarı puanı ve sırası; ayrıca lisans birimlerinin YDT’ye ait net ortalamaları ile başarı puanı ve sırası verileri derlenmiştir. Bu verilere YÖK Atlas’ın lisans ve önlisans birimlerine ilişkin sunduğu “Yerleşen Son Kişinin Profili”, “Yerleşenlerin YKS Net Ortalamaları”, “Taban Puan ve Başarı Sırası İstatistikleri” sekmelerinden ve lisans birimleri için ayrıca “Yerleşenlerin YKS Puanları” ve “Yerleşenlerin YKS Başarı Sıraları” sekmelerinden ulaşılmıştır. Derlenen veriler; *Genel Bilgiler, TYT İstatistikleri ve Yerleşme İstatistikleri* olmak üzere üç ana bölümden oluşan tek bir tabloda sunulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1’in birinci bölümünde birimlerin; *Üniversite Türü* (Devlet/Vakıf), *Öğretim Süresi* (2-4 yıl), *Kurum Türü* (MYO, YO, Fakülte), *Öğretim Türü* (Örgün, İkinci Öğretim, Uzaktan), *Ücret Durumu* (Ücretsiz, Ücretli, %25 Burslu, %50 Burslu, Tam Burslu) ve *Eğitim Diline* (Türkçe, İngilizce) yönelik bulgular sunulmuştur. Böylelikle, hem farklı seviyelerde eğitim veren birimler birbirleri ile kıyaslanabilmiş, hem de Türkiye’deki turist rehberliği eğitiminin nicel yapısı ortaya konabilmiştir.

Tablonun *TYT İstatistikleri* başlıklı ikinci bölümünde adayların TYT’de Türkçe, Matematik, Sosyal ve Fen alanlarında yap-

tıkları net ortalamaları ile TYT'ye ait *Başarı Puanı* ve *Başarı Sırası* yer almaktadır. YÖK Atlas'ın lisans ve önlisans birimleri için sunduğu TYT puanı ve sırası istatistikleri iki açıdan farklılık göstermektedir. İlk olarak lisans birimleri için puan ve sıra verileri yerleşenler arasında en düşük¹ ve ayrıca yerleşen tüm adayların ortalaması olarak iki farklı şekilde verilirken, önlisans birimleri için ortalama değer verilmeden sadece yerleşen son kişinin puan ve sırası verilmektedir. Kıyaslama yapabilmek için her iki birimin en düşük puan ve sıra verisi kullanılmıştır. İkinci farklılık, TYT'ye yönelik olarak lisans birimlerine ait *Başarı Puanı* ve *Başarı Sırası* istatistikleri verilirken, önlisans birimleri için sadece *Yerleşme Puanı* ve *Yerleşme Sırası* istatistiklerinin verilmesidir. Bu durum, iki yıllık programlara yerleşenlere ait TYT verilerine OBP ve ek puan katsayıları da dâhil edilmişken, lisans birimlerine ait TYT *Başarı Puanı* ve *Başarı Sırası* istatistiklerine OBP ve ek puan dâhil edilmediği anlamına gelmektedir. Lisans birimlerine yerleşen adayların OBP ve ek puanı YDT'ye (veya AYT'ye) eklenmektedir. Bu nedenle, önlisans ve lisans programlarını kazanan adayların TYT puan ve sıra durumlarını birbirleri ile kıyaslayabilmek için farklı işlem görmüş verilerin uyumlaştırılması gerekmiş ve önlisans birimlerine ait *Başarı Puanı* ve *Başarı Sırası* verileri araştırmacı tarafından hesaplanarak TYT başarı durumlarına OBP ve katsayı eklenmesinden kaynaklanan farklar ortadan kaldırılmıştır. Önlisans birimlerine yerleşen adayların TYT yerleşme puanı hesaplanırken, ortaöğretim diploma notu 5 ile çarpılarak öğrencinin OBP'si bulunmakta ve puan 0,12² katsayı ile çarpılarak ham TYT puanına eklenmektedir. İki ve dört yıllık okullar arasındaki OBP farkını ortadan kaldırabilmek için bu işlemin tersine çevrilmesi gereklidir. Bu amaçla, YÖK Atlas'ta "Yerleşen Son Kişinin Profili" sekmesinden ilgili birimlere son sırada yerleşen adaya ait OBP'ye ulaşılmış, bu puanın 0,12 katsayısı ile çarpılmasıyla elde edilen rakam TYT yerleşme puanından çıkarılarak, her önlisans birimine son sırada yerleşen adaya ait TYT Başarı Puanı hesaplanmıştır.

Bir sonraki aşamada, iki ve dört yıllık turist rehberliği programlarını kazanan adayların TYT'ye giren tüm adaylar içindeki başarı sıralarını ortaya koymak için, TYT Başarı Puanlarından yola çıkılarak *TYT Başarı Sırası* hesaplanmıştır. Bu amaçla, 2021-YKS Sınav Puanlarının Yıgınsal Dağılımı Tablosundan (ÖSYM, 2021b) yararlanılmıştır. Söz konusu tabloda, sınava giren tüm adayların başarı sıralamaları yirmili puan grupları hâlinde verilmekte ve her puan aralığına kaç adayın düştüğü gösterilmektedir. Bu verilerden yola çıkarak her gruptaki aday sayısının aritmetik bir dağılım gösterdiği varsayılmış ve puan gruplarına düşen aday sayısının yirmiyeye bölünmesi ile her tam puana karşılık gelen başarı sırası hesaplanmıştır. Bu nedenle tabloda, aynı puana sahip önlisans birimlerinin başarı sırası da aynıdır. Böylece, hem lisans hem de önlisans birimlerini kazanan adaylara ait

aynı TYT verileri üzerinden, farklı birimleri hem kendi içinde hem de birbirleri ile kıyaslayabilecek verilere ulaşılmıştır.

Lisans birimlerine ait başarı sırası ile kıyaslandığında, önlisans birimleri için hesaplanan başarı sıraları kimi puanlarda farklılık göstermektedir. Örneğin, 167 TYT puanına sahip olan *Ege Üniversitesi Turizm Fakültesi* birimine ait YÖK Atlas'ın verdiği başarı sırası 1.317.927 iken, aynı puana sahip *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van MYO* ve *Bursa Uludağ Üniversitesi İznik MYO* birimlerinin başarı sırası 1.346.268 olarak hesaplanmıştır. Aradaki yaklaşık otuz binlik farkın nedeni başarı sıralarının doğrusal olarak artmamasıdır. Yani, önlisans birimleri için hesaplanan başarı sıraları, 30 bine varan oranlarda salınım gösterebilmektedir. Sınavı geçerli sayılan 2.393.283 kişi olduğu göz önüne alınarak bu rakam kabul edilebilir bir hata payı olarak değerlendirilmiştir.

Tablonun üçüncü ve son bölümünde ise önlisans birimlerine yerleşen adayların YÖK Atlas'tan elde edilen TYT yerleşme puanı ve sırası ile lisans birimlerine yerleşen adayların YDT ve AYT yerleşme puanı ve sırasına ilişkin bulgular sunulmuştur. TYT yerleşme puanı ve yerleşme sırası önlisans birimlerine yerleşen son adaya ait puan ve sırayı, yani, önlisans birimlerinin öğrenci alımını kapattığı taban puan ve taban sırasını göstermektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi önlisans programlarına yerleşecek adayların yerleşme puanı TYT sonuçları üzerinden hesaplanmaktadır. Bu nedenle lisans programlarına yerleşecek adayların girecekleri ikinci aşama sınav olan YDT'ye (ya da AYT) eklenen OBP ve katsayılar, önlisans birimlerine yerleşecek adaylar için TYT sonuçlarına eklenmektedir. Bu nedenle, Tablo 1'in üçüncü bölümünde yer alan önlisans birimlerine ait *Yerleşme Puanı* ve *Yerleşme Sırası* rakamlarına, adayların OBP ve 0,12 katsayıları da dâhildir. Aynı nedenle, tablonun bu bölümünde lisans birimlerinin *Yerleşme Puanı* ve *Yerleşme Sırası* YDT ve AYT üzerinden verilmiştir, dolayısıyla bu puan ve sıralamalara OBP ve katsayılar dâhildir. YDT türünden puanların hesaplanmasında esas alınan YDT'ye ait net ortalamaları da bu bölümde sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Mevcut durumu ortaya koymayı hedeflediği için veriler betimsel analiz ile çözümlenmiş, bunun için tepe değer (mod), frekans ve aritmetik ortalama teknikleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Genel Bilgiler

Tablo 1'e göre, 2021-YKS ilk yerleştirme sonuçlarına göre öğrenci kabul eden 50 lisans ve 51 önlisans olmak üzere toplam 101 farklı birim bulunmaktadır. Birimlerin 70'i devlet, 31'i vakıf üniversiteleri bünyesinde; 10'u YO, 51'i MYO ve 40'ı fakülte

1 YÖK Atlas'ta lisans birimlerine ait TYT puanları verilirken ilgili birime en son sırada yerleşen adayın değil, yerleşen adaylar arasındaki en düşük TYT puanı ve başarı sırası verilmektedir. Yani YDT puanı esas alınarak bir lisans birimine en son yerleşen kişi YDT puanı bakımından en son sırada olsa da, TYT puanı bakımından en son sırada olmayabilir. Bu doğrultuda Tablo 1'de bir lisans birimi için verilen en düşük YDT puanı ve başarı sırası, aynı satırdaki TYT puanı ve başarı sırasındaki adaya ait olmak zorunda değildir.

2 Mesleki ortaöğretim kurumlarından mezun olan adayların yerleşme puanlarına eklenen 0,06 katsayılı ek puanlar (ÖSYM, 2022: 52) analize dâhil edilmemiştir.

Tablo 1: Turist Rehberliği Birimlerine Yerleşenlerin Başarı İstatistikleri (2021)

Birim Adı	Genel Bilgiler					TYT İstatistikleri						Yerleşme İstatistikleri				
	Üni. Türü	Öğretim Süresi (Yıl)	Kurum Türü	Öğretim Türü	Ücret Durumu	Eğitim Dili	Türkçe (40)	Mat. (40)	Sosyal (20)	Fen (20)	Başarı Puanı	Başarı Sırası	TYT		YDT	
													Yerleşme Puanı	Yerleşme Sırası	Dil (80)	Yerleşme Puanı
İstanbul Ayyansaray Ü. Plato MYO	Vakıf	2	MYO	Uzaktan	Tam Burslu	Türkçe	30,5	21,8	15,7	6,3	319	117.505	378	100.471		
Kapadokya Ü. Kapadokya MYO	Vakıf	2	MYO	Uzaktan	Tam Burslu	Türkçe	27,8	15,8	12,5	4,8	286	209.189	335	205.990		
İstanbul Aydın Ü. Anadolu Bil MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	İngilizce	İngilizce	26,4	8,5	12,1	1,5	252	373.337	294	394.582		
Marmara Ü. Sosyal Bilimler MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	27,3	8,4	12,7	2,5	247	406.342	287	435.872		
İstanbul Arel Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	İÖ	Tam Burslu	Türkçe	28,1	5,1	14,8	1,3	238	471.351	288	431.090		
Kapadokya Ü. Kapadokya MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	26,9	8,2	9,8	3,6	234	508.955	281	483.472		
İstanbul Ayyansaray Ü. Plato MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	24,3	3,8	11,9	1,8	222	650.243	262	650.243		
İstanbul Gelişim Ü. Gelişim MYO	Vakıf	2	MYO	İÖ	Tam Burslu	Türkçe	23,9	5	12,6	1,4	215	704.004	260	671.399		
İstanbul Arel Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	25,3	5,9	8,4	2	213	729.378	264	634.738		
Niğantaşı Ü. Niğantaşı MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	25,3	3,6	11,1	1,7	208	792.813	259	683.520		
Antalya Akev Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	19,1	4	8,3	3,2	204	843.561	242	881.751	70	396
Yaşar Ü. UBYO	Vakıf	4	YO	Örgün	Tam Burslu	İngilizce	18,8	4,4	10,9	5,3	202	861.964	256	716.975		13.721
Muğla Sıtkı Koçman Ü. Ortaca MYO	Devlet	2	MYO	Uzaktan	Ücretli	Türkçe	24,4	5,5	11,4	1,8	201	881.622	238	934.069		
İstanbul Esenyurt Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	25,1	1,4	11	1,6	198	917.999	238	934.069		
Akdeniz Ü. Demre Hasan Ünal MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,2	2,3	8,7	1,6	196	941.689	231	1.017.898		
Yaşar Ü. UBYO	Vakıf	4	YO	Örgün	Ücretli	İngilizce	19,8	1	12,3	-0,3	195	943.425	239	914.957	17,8	234
İstanbul Gelişim Ü. Gelişim MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	20,4	4,5	10,1	2	193	977.224	237	939.454		
Muğla Sıtkı Koçman Ü. Marmaris MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	22,3	2,5	9,9	1	193	977.224	237	939.454		
Niğantaşı Ü. UBYO	Vakıf	4	YO	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	26,6	1,4	12	0,8	191	987.836	222	1.131.348		
Akdeniz Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	26,3	3,8	10,8	1,6	190	1.002.470	222	1.131.348	63,4	359
İstanbul Ayyansaray Ü. Plato MYO	Vakıf	2	MYO	Uzaktan	%50 Burslu	Türkçe	22,2	4	10,6	0,8	185	1.071.984	222	1.131.348	64,4	362
Çanakkale 18 Mart Ü. TF (SİTR*)	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	22,9	3,4	10,9	2	183	1.077.807	222	1.131.348	-	199*
Anadolu Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	24,7	3,2	10,2	2,1	180	1.128.011	226	1.073.030	64,1	356
Nevşehir Hacı Bektaş Ü. Ürgüp Turizm MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,3	2,5	10,6	0,9	179	1.147.752	226	1.073.030		
Kocaeli Ü. Kartepe Turizm MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,7	2,5	7,6	1,2	176	1.194.727	217	1.194.727		
Ankara Ü. Beypazarı MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,2	2,1	8,1	0,8	174	1.230.467	210	1.295.890		
Muğla Sıtkı Koçman Ü. Ortaca MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,3	1,6	8,5	1,3	171	1.280.096	216	1.205.747		
Pamukkale Ü. Denizli Sosyal Bilimler MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18	1,7	6,7	1,8	170	1.296.639	217	1.202.806		
Ege Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	24,8	3,6	10,2	1,3	167	1.317.927	217	1.202.806	60,8	347
Van Yüzüncü Yıl Ü. Van MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,7	2,5	9,4	1,4	167	1.346.268	215	1.228.411		
Bursa Uludağ Ü. İznik MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,6	1,6	8,3	0,9	167	1.346.268	210	1.295.669		
Selçuk Ü. Beyşehir Ali Akkanat TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20,4	2,2	7,8	0,9	166	1.342.129	210	1.295.669	26,9	241
Akdeniz Ü. Manavgat TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	23	3,1	9,6	1,5	165	1.353.565	210	1.295.669	54,9	325
Bolu Abant İzzet Baysal Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	23,2	1,9	9,5	1,2	164	1.375.797	210	1.295.669	42,4	286

Tablo 1: Devam

Birim Adı	Genel Bilgiler								TYT İstatistikleri						Yerleşme İstatistikleri			
	Ün. Türü	Öğretim Süresi (Yıl)	Kurum Türü	Öğretim Türü	Ücret Durumu	Eğitim Dili	Türkçe (40)	Mat. (40)	Sosyal (20)	Fen (20)	Başarı Puanı	Başarı Sırası	TYT		YDT			
													Yerleşme Puanı	Yerleşme Sırası	Dil (80)	Yerleşme Puanı	Yerleşme Sırası	
Çanakkale Onsekiz Mart Ü. Ayrıcalık MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	17,9	1,4	8	0,4	164	1.395.897	207	1.332.669	-	211*	581.064*	
Ankara H. B. Veli Ü. TF (SİTR*)	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	22,7	2,4	9,5	0,6	163	1.377.946			19,1	206	70.752	
Çankırı Karatekin Ü. İlgaz TOYO	Devlet	4	YO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,2	2	6,9	1,2	163	1.378.930	203	1.403.689				
Neşehir Hacı Bektaş Ü. Ürgüp Turizm MYO	Devlet	2	MYO	İÖ	Ücretli	Türkçe	18,9	2,2	8,9	0,5	163	1.412.440						
İskenderun Teknik Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21	2,1	8,1	1	162	1.395.669			28,7	247	61.929	
Aksaray Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20	1,9	8,4	1,1	162	1.400.556			22,7	236	66.159	
Mersin Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	22,6	2,6	8,6	1	162	1.407.165			47,5	298	43.957	
Kıbrıs İlim Ü. Uyg. Bilimler MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	Tam Burslu	İngilizce	21	-0,5	5,3	4,5	162	1.428.983	209	1.303.853				
Muğla Sıtkı Koçman Ü. Marmaris Turizm MYO	Devlet	2	MYO	İÖ	Ücretli	Türkçe	17,5	2,6	8	0,5	161	1.445.526	212	1.267.725				
Niğantaşı Ü. UBYO	Vakıf	4	YO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	19,9	1,4	7,9	0,6	161	1.415.547			27,6	211	70.587	
Akdeniz Ü. Manavgat TF	Devlet	4	Fak.	İÖ	Ücretli	Türkçe	22,7	2,9	10,2	1,3	160	1.437.749			47,3	311	40.085	
İzmir Kâtip Çelebi Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	23,6	3,5	10,1	1,4	160	1.435.036			56,8	336	31.953	
Selçuk Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	22,9	2,2	8,5	1	160	1.438.716			37,7	275	51.629	
Ondokuz Mayıs Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,7	2,2	9,4	1	159	1.447.269			37,5	280	50.058	
İstanbul Gelişim Ü. İİSB Fak.	Vakıf	4	Fak.	Örgün	Tam Burslu	Türkçe	22,6	4,4	7,8	2,4	159	1.462.217			61,5	353	26.520	
Atatürk Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20,9	1,9	7,8	0,8	158	1.472.276			28,2	245	62.732	
Kastamonu Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,5	1,6	7,9	0,8	157	1.487.879			20,7	206	70.744	
Karamanoğlu Mehmetbey Ü. UBYO	Devlet	4	YO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,9	2,2	8,2	0,9	157	1.493.749			17,8	224	69.650	
Aydın Adnan Menderes Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	23,5	3,4	9,6	1,4	157	1.495.485			53,2	325	35.490	
Antalya Akev Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	11,8	1	5,9	1,5	157	1.511.698	204	1.383.941				
Aydın Adnan Menderes Ü. TF	Devlet	4	Fak.	İÖ	Ücretli	Türkçe	22,6	2,1	8,1	0,9	156	1.516.185			44,7	300	43.275	
Batman Ü. TİOYO	Devlet	4	YO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,4	0,8	7,4	0,4	156	1.509.494			21,5	220	70.131	
Neşehir Hacı Bektaş Veli Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	22,8	2,3	9,3	0,8	156	1.506.266			37,4	273	52.462	
Mardin Artuklu Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,5	1,7	6,5	0,8	155	1.526.706			23,7	231	67.863	
Yaşar Ü. UBYO	Vakıf	4	YO	Örgün	%50 Burslu	İngilizce	18,2	1,6	7	0,9	155	1.520.189			33,9	211	70.587	
Afyon Kocatepe Ü. TF	Devlet	4	Fak.	İÖ	Ücretli	Türkçe	19,3	2,4	7,6	0,9	155	1.531.133			23,2	232	67.441	
İsparta Uygulamalı Bilimler Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20,4	2	8,6	0,9	154	1.539.332			37	274	51.996	
Muğla Sıtkı Koçman Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21	3,5	8,4	1,4	154	1.540.969			50,5	314	39.134	
Gümüşhane Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,1	1,6	8,1	0,6	154	1.541.345			20,6	217	70.382	
Afyon Kocatepe Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,4	2,4	7,9	1,1	154	1.545.785			33,2	261	56.548	
Sakarya Uygulamalı Bilimler Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,5	2	9,2	1,2	154	1.547.805			41,2	280	50.062	
Niğantaşı Ü. Niğantaşı MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	13,8	1,9	5,1	0,7	154	1.561.327	188	1.595.093				
İstanbul Arel Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	İÖ	%50 Burslu	Türkçe	14,8	0,8	9,9	0,3	154	1.561.327	193	1.549.947				

Tablo 1: Devam

Birim Adı	Genel Bilgiler						TYT İstatistikleri						Yerleşme İstatistikleri				
	Üni. Türü	Öğretim Süresi (Yıl)	Kurum Türü	Öğretim Türü	Ücret Durumu	Eğitim Dili	Türkçe (40)	Mat. (40)	Sosyal (20)	Fen (20)	Başarı Puanı	Başarı Sırası	Yerleşme Puanı	Yerleşme Sırası	Dil (80)	Yerleşme Puanı	Yerleşme Sırası
Harran Ü. TOİYO	Devlet	4	YO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,4	1,8	7,9	0,3	153	1.571.223		24,1	223	69.801	
İstanbul Arel Ü. MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	13,9	1,5	7,1	0,4	153	1.436.967	201	1.436.967			
Kütahya Dumlupınar Ü. Çavdarhisar MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	11,9	0,3	6,4	1,1	153	1.577.870	193	1.547.961			
İstanbul Ayyansaray Ü. Plato MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	17,3	1,6	8,5	0,8	153	1.577.870	189	1.586.834			
Kırklareli Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20	1,7	8	1,2	152	1.577.569		34,2	260	56.879	
Karabük Ü. Safranbolu TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,3	1,7	8,1	0,7	152	1.580.119	192	1.551.697		241	64.113
Selçuk Ü. Akşehir MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,6	1,3	8,2	0,9	152	1.594.413	191	1.570.670			
Kütahya Dumlupınar Ü. Sosyal Bilimler MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	14,9	2,2	6,7	0,9	152	1.594.413					
Sakarya Uygulamalı Bilimler Ü. TF	Devlet	4	Fak.	İÖ	Ücretli	Türkçe	20,9	2,2	8,3	0,9	152	1.587.143		30,4	251	60.387	
Adıyaman Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	19,6	1	7,4	0,9	151	1.592.308		21,4	213	70.536	
İstanbul Gelişim Ü. İİSB Fak.	Vakıf	4	Fak.	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	16,8	1,9	7,1	0,5	151	1.598.081		30,3	212	70.558	
Sinop Ü. TIOYO	Devlet	4	YO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20,5	1,9	8,2	0,8	151	1.599.587		24	233	67.185	
Necmettin Erbakan Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	21,6	2,3	8,8	1,3	151	1.602.752		27,9	253	59.441	
Bilecik Şeyh Edebali Ü. UBF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20,1	1,4	8,2	0,8	151	1.603.479		27,7	239	64.955	
Zonguldak Bülent Ecevit Ü. Ereğli TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	20,8	2	8,5	0,8	150	1.616.642		27	242	63.844	
Pamukkale Ü. TF	Devlet	4	Fak.	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	24,2	2,7	9,5	0,8	150	1.623.210		47,2	308	40.819	
Bingöl Ü. Bingöl Sosyal Bilimler MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	16,5	2,2	8,4	1,3	150	1.627.499	184	1.611.129			
Karabük Ü. Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	15,7	2	8,5	0,8	150	1.627.499	184	1.611.496			
Selçuk Ü. Silişk Taşucu MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	15,2	1,3	6,7	0,5	150	1.627.499	183	1.612.747			
Balkesir Ü. TF	Devlet	4	Fak.	İÖ	Ücretli	Türkçe	21,7	2,7	8,8	1,3	150	1.610.492		36,7	276	51.241	
Malatya T. Özal Ü. Kale Turizm ve Otel İşl. MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	13,6	3,7	5,1	0,7	149	1.642.813	193	1.492.383			
Burdur M. Akif Ersoy Ü. Yeşilova İ. Akın MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	18,3	1,4	8,6	0,4	149	1.642.813	183	1.612.924			
Kapadokya Ü. Kapadokya MYO	Vakıf	2	MYO	Uzaktan	%25 Burslu	Türkçe	19,1	2,7	9,4	0,9	143	1.734.697	182	1.615.545			
İstanbul Gelişim Ü. Gelişim MYO	Vakıf	2	MYO	İÖ	%50 Burslu	Türkçe	6,3	7	3,8	0	140	1.780.639	176	1.621.637			
İstanbul Aydın Ü. A. Bil MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	İngilizce	16,6	0,9	6,9	0,3	138	1.811.267	176	1.621.828			
Harran Ü. Halife MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	14,7	0,8	7,3	0,7	135	1.857.209	172	1.625.340			
Selçuk Ü. Beyşehir Ali Akkanat MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	16,6	1,7	7,5	0,5	133	1.887.837	179	1.618.131			
Kapadokya Ü. Kapadokya MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	14,5	1,8	7,1	0,4	133	1.887.837	175	1.622.308			
İsparta Uyg Bilimler Ü. Yalvaç MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	15,5	1,9	7,2	1,1	133	1.887.837	172	1.625.600			
Erzincan B. Yıldırım Ü. Turizm ve Otelcilik MYO	Devlet	2	MYO	Örgün	Ücretsiz	Türkçe	14,9	0,2	7,8	0,4	129	1.949.093	174	1.623.662			
İstanbul Gelişim Ü. Gelişim MYO	Vakıf	2	MYO	Örgün	%50 Burslu	Türkçe	16,3	1,3	6,9	0,3	126	1.995.035	175	1.622.406			
Çanakkale Onsekiz Mart Ü. Ayvacık MYO	Devlet	2	MYO	İÖ	Ücretli	Türkçe	13,1	1,7	5,1	1	126	1.995.035	178	1.620.010			

Kaynak: YÖK Atlas 2021 verilerinden derlenmiştir. * AYT-Eşit Ağırlık puan türünü ve sıralamasını göstermektedir. Ü. = Üniversitesi; İÖ = İkinci Öğretim; TF = Turizm Fakültesi; YO = Yüksekokul; Üni. = Üniversite; Fak. = Fakülte; Mat. = Matematik; MYO = Meslek Yüksekokulu; SİTR = Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği; UBYO = Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu; TOYO = Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu; TİOYO = Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu; İİSBF = İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi.

türündedir. 5'i uzaktan, 12'si ikinci öğretim ve 84'ü örgün eğitim vermektedir. Ücret durumu açısından, 1'i %25 Burslu, 13'ü %50 Burslu, 16'sı Tam Burslu, 61'i ücretsiz ve 10'u tam ücretli eğitim vermektedir. Tam ücretli eğitim veren 10 birimin 8'i devlet üniversitelerine bağlı ikinci öğretim, 1'i devlet üniversitesine bağlı uzaktan ve 1'i vakıf üniversitesine bağlı ücretli programdır. 10 farklı vakıf üniversitesine bağlı toplam 31 birimden sadece 1'i %100 ücretli program sunmakta, diğerleri %25, %50 ve %100 oranlarında burs vererek ücret indirimi uygularken, 6 birim İngilizce, diğerleri Türkçe eğitim vermektedir.

Tablodaki verilerden, turist rehberliği eğitiminin nicel yapısı hakkında şu bulgulara ulaşılabilmektedir. 2021-YKS sonuçlarına göre Türkiye'de; lisans seviyesinde 34 farklı il, 39 farklı üniversite, 41 farklı fakülte ve yüksekokul, 46 farklı program (birinci-ikinci öğretim); önlisans seviyesinde ise 19 farklı il, 27 farklı üniversite, 32 farklı MYO'ya ait 40 farklı program (birinci-ikinci-uzaktan öğretim) olmak üzere toplam 44 farklı ilde, 57 farklı üniversitede, 86 farklı programda (birinci-ikinci-uzaktan öğretim) turist rehberliği eğitimi verilmektedir. 11 farklı üniversite hem lisans hem de önlisans seviyesinde rehberlik eğitimi sunarken, 2 üniversitede (*Çanakkale On Sekiz Mart* ve *Ankara Hacı Bayram Veli*) sunulan program *Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği (SİTR)* adını taşımaktadır.

TYT İstatistikleri

Adayların TYT başarısında en yüksek ortalamalar sırasıyla Türkçe, Sosyal, Matematik ve Fen alanlarına aittir. 50 lisans birimi içinde en yüksek Türkçe net ortalamasında *Nişantaşı Ü. UBYO (Burslu)* birimi 26,6 ile ilk, *İstanbul Gelişim Ü. İİSBF (%50 Burslu)* 16,8 ile son sıradadır. Lisans birimlerine ait ortalama 21,4 iken, 24 birim bu ortalamanın üstünde, 26 birim altındadır. Önlisans birimleri arasında en yüksek Türkçe neti ortalaması 30,5 ile *İstanbul Ayvansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu)* birimine aitken, en düşüğü 6,3 ile *İstanbul Gelişim Üniversitesi Gelişim MYO (İkinci Öğretim ve %50 Burslu)* birimine aittir. Önlisans birimleri arasında Türkçe netlerinin öğretim şekline göre dağılımında; örgün öğretim birimlerinin ortalaması 19,3 iken, ikinci öğretim birimlerinin 17,5 ve tüm birimlerin genel ortalaması 19,1'dir. 51 birimin 22'si bu ortalamanın üstünde, 29'u altında Türkçe neti ile öğrenci almıştır. Bu rakamlara göre Türkçe neti ortalamasında lisans birimlerinin genel ortalaması (21,4) önlisans birimlerinden (19,3) az farkla öndedir. Önlisans birimlerinin yarından fazlasına yerleşen öğrenciler 40 soruluk Türkçe testinin yarısına doğru cevap verememiştir.

Matematikte; lisans birimleri arasında *İstanbul Gelişim Ü. İİSBF (Burslu)* ve *Yaşar Ü. Uygulamalı Bilimler YO (İngilizce ve Burslu)* birimleri 4,4 ile en yüksek, *Batman Üniversitesi TİOYO* ise 0,8 ile en düşük ortalamaya sahiptir. Tüm birimler ortalaması 40 soruda 2,3'tür. 50 birimin 19'u bu ortalamanın üzerinde netle öğrenci kabul etmiştir. Bir matematik netinin bir Türkçe netine eşit olduğu göz önüne alındığında, matematik netlerinin ortalamasının oldukça düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Matematik, ayrıca, toplam soru sayısına oranla en az ortalama nete sahip alandır. Önlisans birimleri arasında matematik netlerinde, en yüksek net ortalaması 21,8 ile *İstanbul Ayvansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu)* birimine, en düşük ortalama -0,5

ile *Kıbrıs İlim Üniversitesi Uygulamalı Bilimler MYO (İngilizce ve Burslu)* birimine aittir. Tüm birimlerin net ortalaması 3,4'tür ve 51 birimin 16'sı ortalamanın üstünde, 35'i ortalamanın altındadır. Lisans bölümlerine yerleşenlerin ortalamaları (2,3) ile kıyaslandığında, önlisans birimlerine yerleşen adayların matematik netlerinin (3,4) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Lisans birimlerinin sosyal netlerine bakıldığında, *Yaşar Ü. Uygulamalı Bilimler YO (İngilizce ve Ücretli)* 12,3 ile en yüksek, *Mardin Artuklu Ü. Turizm Fakültesi* 6,5 ile en düşük net ortalamasına sahiptir. Tüm birimler ortalaması 8,7'dir ve 21 birim bu ortalamanın üstünde, 29 birim altındadır. TYT'de sosyal bilimler alanından 20 soru olduğu göz önüne alındığında, turist rehberliği lisans bölümlerine yerleşenler soruların yarından azını cevaplayabilmiştir. Önlisans birimlerinin sosyal netlerinde; 15,7 ortalama ile *İstanbul Ayvansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu)* birimi en yüksek; 3,8 ortalama ile *İstanbul Gelişim Üniversitesi Gelişim MYO İkinci Öğretim ve %50 Burslu* birimi en düşük ortalamaya sahiptir. Tüm önlisans birimlerinin ortalaması 8,7'dir ve 51 birimin 19'u ortalamanın üstünde, 32'si ortalamanın altındadır. 20 sosyal sorusunda tüm birimlerin net ortalamasının yarından az olduğu görülmektedir. Lisans birimlerinin ortalaması ile (8,8) önlisans birimlerinin ortalaması (8,7) birbirine yakındır.

Lisans birimlerinin fen bilimleri netlerinde *Yaşar Ü. Uygulamalı Bilimler YO (İngilizce ve Burslu)* birimi 5,3 ile en yüksek, *Yaşar Ü. Uygulamalı Bilimler YO (İngilizce ve Ücretli)* birimi -0,3 net ile en düşük net ortalamasına sahiptir. Tüm birimlerin ortalaması 1,1'dir ve matematik alanında olduğu gibi 50 birimin 20'si bu ortalamanın üzerinde, 30'u altındadır. *Yaşar Üniversitesi'nin* İngilizce ve Burslu birimi; yabancı dil, matematik ve fen alanlarında en yüksek net ortalamasına sahipken, İngilizce ve Ücretli birimi yabancı dil ve fen alanlarında en düşük ortalamaya sahiptir. Diğer taraftan bu birim sosyal bilimler alanında en yüksek ortalama nete sahiptir. Önlisans birimlerinin fen alanı netlerinde 6,3 ortalama ile *İstanbul Ayvansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu)* birimi en yüksek; 0 ortalama ile *İstanbul Gelişim Üniversitesi Gelişim MYO (İkinci Öğretim ve %50 Burslu)* en düşük ortalamaya sahiptir. Tüm birimlerin ortalaması 1,4'tür ve 51 birimin 18'i ortalamanın üstünde, 33'ü ortalamanın altındadır. Önlisans birimlerinin ortalaması (1,4) lisans birimlerinin ortalamasından (1,1) daha yüksektir.

TYT Başarı Puanı ve Sırası

Lisans birimlerinin TYT başarı puanı ve sırasına bakıldığında, birinci öğretimlerde; *Yaşar Ü. UBYO (İngilizce ve Burslu)* birimi 202 puan ve 861.964 başarı sırasıyla ilk, *Pamukkale Ü. TF* birimi 150 puan ve 1.623.210 başarı sırasıyla son, ikinci öğretimlerde; *Akdeniz Ü. Manavgat TF* 160 puan ve 1.437.749 başarı sırasıyla ilk ve *Balıkesir Ü. TF* 150 puan ve 1.610.492 başarı sırasıyla son sıradadır. Tüm lisans birimlerinin TYT başarı puanı ortalaması 161, başarı sırası ortalaması 1.437.146'dır. Toplam 17 birim ortalamasının üstünde 33 birim ortalamasının altındadır.

Önlisans birimlerinin OBP çıkarıldıktan sonraki TYT başarı puanı ve sırasında, 319 puan ve 117.505 sıralama ile *İstanbul Ayvansaray Ü. Plato MYO (Uzaktan ve Burslu)* ilk; *İstanbul Gelişim Ü. Gelişim MYO (%50 Burslu)* ve *Çanakkale Onsekiz Mart Ü. Ayva-*

lık MYO (İÖ) 126 puan ve 1.995.000 sıralama ile son sırada yer almaktadır.

Hem lisans hem de önlisans başarı puanı sıralamasında ilk üç sıra vakıf üniversiteleri birimlerine aittir. İlk 15 içindeki birimlerden 3'ü hariç (Marmara Ü. Sosyal Bilimler MYO, Muğla Sıtkı Koçman Ü. Ortaca MYO (Uzaktan), Akdeniz Ü. Demre Hasan Ünal MYO) tümü vakıf üniversitelerine bağlı tam burslu birimlerdir ve ilk 15'in 3'ü uzaktan eğitim vermektedir. Toplam 101 birim içinde, ilk iki sırada uzaktan eğitim veren birimler (İstanbul Ayyansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu) ve Kapadokya Ü. Kapadokya MYO (Uzaktan ve Burslu)) gelmektedir. 101 birim içinde 12. sırada yer alan Yaşar Ü. UBYO (İngilizce ve Burslu) birimi haricinde, ilk 15'e giren tüm birimlerin önlisans birimleri olması ilgi çekicidir. İlk 20 birim içinde 1 (Akdeniz Ü. Turizm Fakültesi), ilk 50 içinde ise 17 fakülte yer almaktadır.

101 birim içinde TYT başarı puanında 200 barajını geçen 13; 300 barajını geçen 1 birim vardır. Önlisans birimlerinin ortalaması 176 iken, 19'u bu ortalamanın üzerindedir. Lisans birimlerinin ortalama başarı puanı 161'dir ve 17 birim bu ortalamanın üzerindedir. Tüm birimlerin başarı puanı ortalaması ise 168,4'tür ve 28 birim bu ortalamanın üzerindedir. Dört yıllık bölümlere yerleşen adayların TYT başarılarının iki yıllık programlara yerleşen adaylara kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak önlisansların ortalaması, 13 adet tam burslu vakıf üniversitesi biriminin yüksek puanlı öğrencileri kendilerine çekmesiyle artmaktadır. Nitekim tam burslu 13 birim çıkarıldıktan sonra, iki yıllık birimlerin ortalaması 158,6'ya düşmektedir. Dört yıllık birimlerden tam burslular çıkarıldığında ise lisans birimlerinin başarı puanı ortalaması da 160,7'den 159,3'e düşmekte ve önlisans ortalamasına yaklaşmaktadır.

YERLEŞME İSTATİSTİKLERİ

TYT Yerleşme Puanı ve Yerleşme Sırası

Yerleşme puanlarına bakıldığında İstanbul Ayyansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu) birimi 378 taban puanıyla ilk sırada; Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. Yalvaç MYO ve Harran Ü. Halfeti MYO birimleri 172 taban puanla son sıradadır. İlk ve son sıradaki birimlere ait taban puanları arasında yarıya yakın bir fark görülmektedir. Farkın açılmasında, yine, birinci sıradaki birimin tam burslu olması etkili olmuş görünmektedir. İkinci öğretim veren birimlerin taban puan ortalaması 216 iken, birinci öğretim veren birimlerin ve tüm birimlerin genel taban puan ortalaması 219'dur. 51 birimin 18'i bu ortalamanın üstünde, 33'ü altında taban puan ile öğrenci alımını kapatmıştır.

Yerleşen son kişinin sırasına bakıldığında, en yüksek başarı sırası 100.471 ile İstanbul Ayyansaray Üniversitesi Plato MYO (Uzaktan ve Burslu) birimine, en düşük başarı sırası ise 1.625.600 ile Isparta Uygulamalı Bilimler Ü. Yalvaç MYO'ya aittir. Birinci öğretim veren birimlerin başarı sırası ortalaması 1.201.064 iken, ikinci öğretimlerin 1.223.642 ve tüm birimlerin genel ortalaması 1.204.163'tür. 51 birimin 20'si bu ortalamanın üstünde, 31'i altında kalmıştır. Önlisans rehberlik programlarına son sırada kaydolanlar arasında ilk yüz binlik dilime giren öğrenci yer almamış, 6 birim ilk beş yüz binlik dilimde öğrenci alımını kapatmıştır. Bu birimlerden 1'i devlet üniversitesi, 5'i

vakıf üniversitelerinin tam burslu birimleridir. İkinci beş yüz binlik dilimden 2'si devlet, 7'si vakıf üniversitelerinin tam burslu birimleri olmak üzere toplam 9 birim öğrenci almıştır. Lisans birimlerinin 3'ü, önlisanslarda ise 15'i ilk bir milyonluk dilimden öğrenci alımını kapatmış, lisans birimlerinin 3'ü de vakıf, önlisansların 3'ü devlet, 12'si vakıf üniversiteleri olmuştur.

YDT Yerleşme Puanı ve Başarı Sırası

Birinci öğretim veren ve dil puanıyla öğrenci alan fakülte birimlerine yerleşen adayların YDT netleri incelendiğinde, Akdeniz Ü. TF 64,4 ortalama ile ilk sırada, Gümüşhane Ü. TF 20,6 ortalama ile son sırada gelmiştir. İkinci öğretimde Akdeniz Ü. Manavgat TF 47,3 ortalama ile ilk, Afyon Kocatepe Ü. TF 23,2 ortalama ile son sıradadır. Yüksekokullar arasında Yaşar Ü. (İngilizce ve %100 Burslu) birimi 70,0 ortalama ile ilk, Yaşar Ü. Uygulamalı Bilimler YO (İngilizce ve Ücretli) programı ile Karamanoğlu Mehmetbey Ü. Uygulamalı Bilimler YO 17,8 ortalama ile son sıradadır. Bu rakamlardan yola çıkarak, en yüksek ve en düşük YDT net ortalamaları arasındaki fark normal öğretim veren fakülteler için yaklaşık 3 kat, ikinci öğretim veren fakültelerde 2 kat ve yüksekokullarda ise 4 kat olarak hesaplanmaktadır. Yaşar Üniversitesi'nin burslu ve ücretli birimleri arasındaki fark dikkat çekicidir; burslu program tüm dört yıllık birimler arasında en yüksek, ücretli program ise tüm dört yıllık birimler arasında en düşük net ortalamasına sahiptir. Fakülte düzeyinde birinci öğretim veren 33 birim için YDT ortalama neti 38,7 iken, 13 birim bu ortalamanın üzerinde, 20 birim ortalamanın altında; ikinci öğretim veren 5 fakülte için YDT ortalama neti 36,5 iken, 3 birim ortalamanın üzerinde, 2'si ortalamanın altında; 10 yüksekokul için ortalama net 31,9 iken, 3 birim ortalamanın üzerinde ve 7'si altında net sayısı ile öğrenci kabul etmiştir. Yabancı dil ortalama net sayılarına göre başarı; birinci ve ikinci öğretim veren fakültelerden, yüksekokullara doğru azalmaktadır. Dil puanıyla öğrenci alan dört yıllık toplam 48 birimin YDT net ortalaması ise 37,0'dır ve 21 birim bu ortalamanın üzerinde, 27 birim ise ortalamanın altındadır. YDT İngilizce sorularında doğru cevap Türkiye ortalaması ise 39,0'dır (ÖSYM, 2021a:42). YDT'de 80 soru olduğu göz önüne alındığında, turist rehberliği eğitimi veren lisans birimlerine yerleşen adayların yarısından fazlasının, yabancı dil sorularının yarısından azına doğru cevap verebildiği ortaya çıkmaktadır.

YDT puanı ile öğrenci kabul eden birinci öğretim veren 33 fakülte arasında Akdeniz Ü. TF 362,24 taban puanıyla birinci, Kastamonu Ü. TF 205,89 taban puanıyla son sıradadır. 33 birimin ortalaması 275,81'dir ve 14 birim ortalamanın üzerinde, 19 birim ortalamanın altında taban puanı ile öğrenci alımını kapatmıştır. İkinci öğretim veren 5 fakülte arasında 310,56 puanla Akdeniz Ü. Manavgat TF birinci sırada, Afyon Kocatepe Ü. TF 232,05 puanla son sıradadır. 5 birimin ortalaması 274,09 iken, 3 birim ortalamanın üzerinde, 2 birim ortalamanın altında taban puanı ile öğrenci alımını kapatmıştır. 10 yüksekokul arasında, Yaşar Ü. (İngilizce ve Burslu) birimi 395,54 ile hem yüksekokullar hem de tüm dört yıllıklar arasında en yüksek taban puanına sahiptir. Yüksekokullar arasındaki en düşük taban puan ise 205,59 ile Çankırı Karatekin Ü. İlgaç TOYO'ya aittir. Yüksekokulların ortalama taban puanı 251,20'dir. 10 birimin 2'si bu ortalamanın üstünde, 8'i altındadır. YDT ile öğrenci alan

toplam 48 birimin taban puan ortalaması ise 270,51'dir ve 22 birim ortalamasının üstünde, 26 birim ise bu ortalamasının altında taban puan ile öğrenci alımını kapatmıştır.

YDT başarı sırası istatistiklerine bakıldığında, dört yıllık lisans programlarına yerleşen öğrencilerin başarı sırası ortalaması 54.507'dir. 48 birimin 22'si ortalama başarı sırasının üzerinde, 26'sı ise ortalama başarı sırasının altındaki öğrencileri kabul etmiştir. En yüksek başarı sırasında 13.721 ile Yaşar Ü. (İngilizce ve Burslu) birinci sırada gelirken, en düşük başarı sırası 70.752 ile Çankırı Karatekin Üniversitesi İlgaç TOYO'ya aittir. YDT'ye giren toplam aday sayısı 104.917'dir (ÖSYM, 2021a, s. 41). Yirmi beş binlik ilk çeyrek dilimden öğrenci alan 3 birimden 2'si (Yaşar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler YO İngilizce ve Burslu, Nişantaşı Üniversitesi Uygulamalı Bilimler YO Burslu) vakıf üniversitelerinin burslu birimleri iken, 1'i (Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi) devlet üniversitesidir. 13 birim (1 vakıf, 12 devlet) ikinci çeyrek dilimden, 32 birim (4 vakıf, 28 devlet) ise üçüncü çeyrek dilimden öğrenci almıştır.

AYT-Eşit ağırlık puan türünde öğrenci alan iki SİTR bölümü bu başlıktaki YDT analizlerine dâhil edilmemiştir. Eşit ağırlık puan türünde öğrenci alan iki birimden Ankara Hacı Bayram Veli Ü. TF SİTR biriminin taban puanı 199, başarı sırası 581.064; Çanakkale Onsekiz Mart Ü. TF SİTR biriminin taban puanı 199, başarı sırası ise 587.479'dur. Tablo 1'de bu iki birime ait yerleşme başarı puanı ve sırası eşit ağırlık puan türünden gösterilmiş, fakat tablodaki yerleri TYT puanlarına göre belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada turist rehberliği eğitimi veren lisans ve önlisans programlarına yerleşen adayların YÖK Atlas verilerine göre 2021 yılı YKS'ye ait başarı istatistikleri analiz edilmiş, hem akdemide hem de sahada öğrenci kalitesine yönelik dile getirilen endişeleri haklı çıkaracak bir takım somut verilere ulaşılmıştır.

Çalışmanın öne çıkan sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

2020 rakamlarına göre; 28 MYO ve 8 yüksekokul ve 30 fakültede rehberlik eğitimi verilirken (Çokişler, 2022, s. 404), 2021 yılında bu rakamlar 31 MYO, 7 yüksekokul ve 32 fakülteye ulaşmıştır. Turist rehberliği eğitimi veren MYO ve fakülteler nicel artışını sürdürmektedir. Bu durum, Türkiye'deki üniversite mezunu sayısını artırma politikaları ile uyumlu olsa da, sektörün ihtiyaç duyduğu turist rehberi sayısı ile eğitim alan turist rehberi aday rakamlarının birbirleri ile ne kadar uyumlu olduğu konusunda endişeleri beraberinde getirmektedir. 2021 yılında 2102 lisans ve 1958 önlisans olmak üzere turist rehberliği bölümlerinin toplam kontenjanı 4060'a ulaşmıştır (YÖK Atlas, 2022). Türkiye'de Ağustos 2022 itibarıyla 15.935 (TUREB, 2022) turist rehberi olduğu göz önüne alındığında, mevcut kontenjanların reel ihtiyaktan fazla olduğu rahatlıkla söylenebilir.

En yüksek taban başarı puanına göre öğrenci alan ilk 10 birimin 9'u vakıf üniversitelerinin tam burslu MYO birimleri, 1'i devlet üniversitesidir. Yani, vakıf üniversitelerinin tam burslu birimleri en başarılı adayları kendilerine çekmektedir. En başarılı öğrencilerin yerleştiği ilk iki program vakıf üniversitelerinin uzaktan eğitim veren birimleridir. Bu durum, turist rehberi olmak isteyen en başarılı adayların turist rehberi olmak için dört değil iki yıl okumayı ya da iki yıllık olmasına bakmaksızın vakıf üniversitelerinin tam burslu ve uzaktan öğretim programlarını tercih ettikleri ihtimalini akla getirmektedir.

Adayların TYT ve YDT netleri, turist rehberliği bölümlerine gelen öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olmadığını göstermiştir. Adayların büyük çoğunluğu TYT Türkçe, Sosyal Bilimler ve YDT'de soruların yarısına doğru cevap veremezken, Matematik ve Fen Bilimlerinde bu oran çok daha azdır. Diğer taraftan, gerek lisans gerekse de önlisans birimlerine yerleşen adayların TYT başarıları Türkiye ortalaması ile kısmen örtüş-

Tablo 2: TYT ve YDT Verilerinin Türkiye Ortalaması İle Kıyaslanması

Kriter	Ortalama Net Sayıları			Ortalama Üstü ve Altı Birim Sayıları			
	Türkiye Ortalaması*	Lisans Ortalaması	Önlisans Ortalaması	Lisans		Önlisans	
				Ort. Üstü	Ort. Altı	Ort. Üstü	Ort. Altı
TYT İstatistikleri							
TYT Türkçe	18,4	21,4	19,3	24	26	22	29
TYT Matematik	5,1	2,3	3,4	19	31	16	35
TYT Sosyal	8,3	8,7	8,7	21	29	19	32
TYT Fen	3,2	1,1	1,4	20	30	18	33
Başarı Puanı	-	161	176	18	32	19	32
Başarı Sırası	-	1.437.146	1.283.725	17	33	21	30
YDT İstatistikleri**							
YDT Neti	39.0***	37,0	-	21	27	-	-
Yerleşme Puanı	-	270,6	-	22	26	-	-
Yerleşme Sırası	-	53.348	-	26	22	-	-

* Net sayısını değil, doğru cevap ortalamasını göstermektedir (ÖSYM, 2021a, s. 18).

** EA puan türü ile öğrenci alan iki SİTR bölümü dâhil edilmediği için toplam birim sayısı 48'dir.

*** Sadece İngilizce testinin doğru cevap sayısını göstermektedir.

Ort.: Ortalama

mektedir. Adayların ortalama başarı durumlarını Türkiye ortalaması ile kıyaslayabilmek için Tablo 2 hazırlanmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde, önlisans ve lisans programlarına yerleşen adayların TYT başarıları arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu durum, dört yıllık okullara kaydolan bazı öğrencilerin iki yıllık programlara kaydolanlardan temel farkının akademik yeterlilikleri değil, yabancı dil bilgileri olduğunu düşündürmektedir. Yani önlisans programlarına yerleşen adayların bir kısmı, meslek hayatına daha erken atılabilmek için, bir kısmı da YDT'den yeterli puanı alamadığı ve lisans bölümlerine puanı yetmediği için iki yıllık bölümleri tercih etmiş olabilirler. Ancak lisans bölümlerine yerleşen öğrencilerin de yabancı dil bilgilerinin ne denli yeterli olduğu tartışmalıdır. Keleş'in (2018) çalışmasında turist rehberliği bölümlerine yerleşen öğrencilerin üniversite sınavındaki yabancı dil başarı oranı %37 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışma ile kesin bir rakam vermeye imkân olmasa da, adayların büyük çoğunluğunun ortalama netinin 80 soruda 40'ın altında olması, %37 başarı oranı ile uyumludur. Alanyazında mezun öğrencilerin rehberlik mesleğine başlayamamalarının nedenlerinden birini yabancı dil bilgilerinin yeterli olmaması olarak gösteren çok sayıda çalışma mevcuttur (Hacıoğlu, 2008; Kuşlvan ve Çeşmeci 2002; Karaman, Köroğlu ve Köroğlu, 2012; Türker, Güzel ve Türker, 2012). Bu araştırmanın sonuçları da turist rehberliği bölümlerine yerleşen adayların yabancı dil seviyelerinin istenen düzeyde olmadığı yorumuna destek sağlamaktadır.

Hem TYT hem de YDT'ye ait netlerin düşüklüğü, rehberlik bölümlerini tercih eden adayların, üniversite seviyesinde eğitim almaya hazırbulunuşluk düzeylerinin düşük olduğunu göstermekte ve mezuniyetlerinin istihdama yansımayaacağı endişelerini beraberinde getirmektedir (Keleş, 2018). İyi bir hitabet yeteneğine sahip olması beklenen turist rehberleri için Türkçe ve yabancı dil bilgisinin son derece önemli olduğu açıktır. Buna rağmen, rehberlik programlarına yerleşen adayların iki alandaki temel bilgi düzeylerinin yüksek olduğunu söylemek güçtür.

Turist rehberliği eğitimi veren tüm bölüm ve programlarının YÖK Atlas verileri üzerinden topluca değerlendirildiği bu araştırmanın bulgu ve sonuçları, Türkiye'deki hem orta eğitim politikalarının hem de yükseköğretimi yaygınlaştırma politikasının sorgulanması gerektiğine işaret etmektedir. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak;

- Her ile üniversite açma politikasının sonuçlarının daha fazla araştırma ile ortaya konulması,
- Söz konusu politikanın neden olduğu olumsuzlukların nasıl giderilebileceğinin her disiplinde ciddiyetle ve acilen ele alınması,
- Orta öğretimden yükseköğretime geçen öğrencilerin akademik seviyelerinin yerleştikleri bölümün gerektirdiği hazırbulunuşluk düzeyi için yeterli olup olmadığı yönünde daha fazla çalışma yapılması, bu amaçla öğrenci profili araştırmalarına öncelik verilmesi,
- Yükseköğretim seviyesindeki turizm eğitimi veren birim sayısına bir sınırlama getirilmesi, bu yapılamıyorsa, kontenjanların azaltılması yoluna gidilmesi,

- Turist rehberliği bölümlerinin misyon, vizyon ve müfredatlarının, öğrencilerin akademik yeterlilikleri ve rehberlik mesleğinin gereklilikleri arasında bir denge kuracak şekilde gözden geçirilmesi gibi tavsiyeler geliştirilebilir.

Bu araştırma 2021 yılı verileri ile sınırlıdır. YÖK Atlas 2018 yılından beri detaylı veriler sunmaktadır. Gelecek araştırmalarda daha geniş bir analiz süresi seçilerek bulguların yıllara göre değişip değişmediği ortaya konulabilir. Ayrıca adayların tercih istatistikleri araştırılarak vakıf-devlet ve iki-dört yıllık birimler arasındaki tercih eğilimleri incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, Ö., & Aktaş, D. (2018). Yükseköğretim program atlası (2018) verilerine göre tarih bölümlerinin ve tarih öğretmenliği programlarının değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*, 8(2), 476-498.
- Asmalı, M. (2020). General picture of English language teaching programs and students in Turkey. *Journal of Higher Education and Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(2), 264-275.
- Çokişler, N. (2022). Turizm rehberliği eğitiminde parçalanmış yapı sorunu: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 50, 398-410.
- Diñer, Ö., Bulut, Ç. K., & Çomu, T. (2021). Türkiye'de yükseköğretim politikaları bağlamında gazetecilik bölümleri: Karşılaştırmalı bir inceleme. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 37, 193-214.
- Hacıoğlu, N. (2008). *Türkiye'de profesyonel turist rehberliği eğitime yeni bir yaklaşım*. III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, 17-19 Nisan 2008, 244-247.
- Karaman, S., Köroğlu, Ö., & Köroğlu, A. (2012). *Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin rehberlik eğitime yönelik düşüncelerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma*. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop, 17-19 Ekim 2012, 351-362.
- Keleş, Y. (2018). Turizm fakültelerine yerleşen öğrencilerin üniversite sınavlarındaki başarı durumunun değerlendirilmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 5(4), 11-20.
- Kiriş, H. M., & Gül, H. (2017). Büyük veri analizi temelinde Türkiye'de siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ile kamu yönetimi (KY) bölümleri sıralaması ve değerlendirmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), 2109-2131.
- Kuşlvan, S., & Çeşmeci, N. (2002). *Türkiye'de turist rehberliği eğitiminin sorunları ve yeniden yapılandırılması*. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, 11-13 Aralık 2002, 235-242.
- ÖSYM. (2021a). 2021 YKS değerlendirme raporu. Erişim Adresi: <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/GENEL/yksdegrapor24122021.pdf> (1 Temmuz 2022).
- ÖSYM. (2021b). 2021 YKS sayısal veriler. Erişim Adresi: https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/YKS/sayisal_veriler_28072021.pdf?fbclid=IwAR2M31Or-a-o-7-T-A-K-Z-G-8-N-S-d-G-G-Q-D-v-P-V-2-I-d-G-o-6-N_-ab7jHonKBL_7aolI7bz0NMs (1 Temmuz 2022).
- ÖSYM. (2022). 2022 Yükseköğretim kurumları sınavı (YKS) kılavuzu. Erişim Adresi: https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/YKS/kilavuz_11022022.pdf (1 Temmuz 2022).

- Şimşek, A., Solmaz, R., & Güleç, E. (2020). Düzeltme: YÖK Atlas verilerine göre gastronomi ve mutfak sanatları bölümlerinin değerlendirilmesi: Ege Bölgesi örneği. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 55-67.
- TUREB. (2022). Rehber istatistikleri. Erişim Adresi: <http://www.tureb.org.tr/tr/RehberIstatistik> (03 Ağustos 2022).
- Turist Rehberliği Meslek Kanunu. (2012). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6326.pdf> (17 Ekim 2022).
- Türker, A., Güzel, F. Ö., & Türker, G. Ö. (2012). Turizm aktörü olarak profesyonel turist rehberlerinin Türkiye'deki rehberlik eğitim sistemine bakış açılarını belirlemeye yönelik bir odak grup çalışması. *Turizm Eğitimi Konferansı Tebliğler*, 17-19 Ekim 2012, 336-351.
- Tütüncü, Ö. (2022). Turizm lisans eğitimi programlarının kontenjanlarının değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 33(1), 94-105.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, A., & Çifçi, T. (2021). Evaluation of geography teaching in terms of student preference according to the higher education program atlas data: The case of Marmara University (2016-2020). *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 44, 38-54.
- YÖK. (2022). YÖK Atlas. Erişim Adresi: <https://yokatlas.yok.gov.tr> (1-15 Temmuz 2022).